

Íslendska fíggjarimperið – eitt ævintýr í kyksendi?

Mong mundu stúrsa við, tá tað herfyri frættist, at íslendingar høvdu keypt Magasin du Nord - stórhandilin, sum danir í sínari tíð vóru so ernir av at eiga. Men hetta er bara ein av teimum stóru íslensku íløgnum í útlandinum hesi seinastu árin. Teirra virkseimi røkkur víða um. Tað eru bæði bankar og handilsfyrirøkur, sum breiða sítt virkseimi út um landamark. Men nú er íslenska Fíggjareftirlitið farið at rópa varsko

VINNU SÍÐUGREINING
Finnbogi Ísakson

Hava vit føroyingar stúrt fyr, at útlendingar fóru at keypa okkara vinnulív, so hevur tað ikki verið íslendingar, vit hava óttast. Tað hevur heldur verið danir og kanska norðmenn. Tað nervaði okkum heldur ikki, at Ólafur Guðmundsson hevði handilin Impo í Vágsbotni í ein mansaldur, ella at Icelandair rækti flúgvina millum Føroyar og útheimin í nøkur ár. Tvørturímóti varð hetta at fegnast um. Men so fóru vit so smátt

at skeita skeivt til íslendingar. Vit høvdu okkara egnu farmaskipafeløg. Fleiri vóru farin á húsa-gang, men Skipafelagið var so eftir. So fór Eimskip at sigla upp á Føroyar, og teirra flutningur til og úr Føroyum vaks skjótt. Eisini komu íslendingar inn á handilsmarknaðin. Saman við føroyingi stovnaðu teir Bónus og keyptu seg seinni inn í SMS - størsta handil í landinum. Nú er eitt íslenskt skipafelag aftrat, Samskip, farið at sigla upp á Føroyar. Og Icelandair segði seg vera hugað at keypa ein part av Atlantsflog. Ein morgunin vaknaðu vit við kaldan drey: íslendingar høvdu keypt Skipafelagið - felagið, sum føroyingar í trífjórðingsöld roknaðu sum sín stoltleika á ferðamanna- og farma-skipaøkinum.

Romantikkur

Vanliga hava fíggjarviðurskipti og pengar lítið við romantikk at gera. Men íslendingar eru tiltiknir úr gomlum tíðum at duga at siga søgur, og tað duga teir enn. Í hvussu so er duga teir at siga eina søgu um sítt egna ríkidømi, sum hevur ein farra av romantikki yvir sær. Tann søgan ljóðar soleiðis:

Björgólfur Guðmundsson var dugnaligur útróðrarmaður, men fiskiskapurin minkaði nógv síðst í 80-árunum. Hann hevði brúk fyri láni, men íslensku bankarnir vóru trekir at veita lán tá, og umsóknin varð noktað. Eimskip var tá nógv tann størsta fyrirtøkan í Íslandi og hevði ræðið á øllum handilslívi av týðningi. Björgólfur setti seg upp ímóti Eimskip. Hann stovnaði farmaskipafelagið Havskip, men tí var ikki langt lív lagað.

So fekk Björgólfur eitt gott hugskot, sum eftir stuttari tíð gjørdi hann til miljardér. Fyrirtøka hansara gjørdist so sterk, at hon

fekk ræðið á Landsbankanum, sum áður hevði verið íslenskur Tjóðbanki.

Saman við soninum Björgólfi Thor Björgólfsyni og einum vinmanni hjá soninum, Magnus Þórsteinsson, fór hann til Russlands. Í Santa Pætursborg bygdu teir eitt lítið sodavatnsvirki, sum gjørdi mixdrinks við rúsløgi í. Seinni fingur teir eina tappiavtalu við Pepsi Cola. So fóru teir at bryggja öl við navninum Bravo International, og teir seldu avbera nógv. Í 2001 gjørdur teir kvetti: hollenska bryggjarið Heineken keypti bryggjarið frá teimum fyri 2,8 mia.kr.

Teir triggir - feðgarnir og vinmaðurin - fóru nú heimaftur til Íslands at gera íløgur har. Teir keyptu seg fyrst inn í Eimskip - sum hevði rent Havskip hjá Björgólfi á heysin í kappingini - og býttu felagið í fleiri deildir, so tað ikki skuldi vera einaráðandi á íslenska marknaðinum. Eisini keyptu teir 44% av partapeninginum í Landsbankanum. Bankin keypti 25% av partapeninginum í tí nýggja felagnum Burdaras, sum sonurin Björgólfur Thor Björgólfsen hevði stovnað. Hetta felagið keypti fyri kortum 10% av svenska íløgubankanum Carnegie.

17.000 aðrir íleggjarar eru í Burdaras og 13.000 aðrir eru í Landsbankanum, men tað eru feðgarnir og vinmaðurin, sum hava ræðið á báðum.

Landsbankin eigur nógv í Straumi Invest, sum nú eigur 25% av partabrøvunum í Magasin du Nord, og Straumur er eisini stóru partaeigari í Íslandsbankanum, sum er triðstørsti banki í Íslandi.

Kaupthing í Føroyum

Í Føroyum hava vit mest hoyrt um Kaupthing, av tí at hesin bankin stovnaði í 2000 saman við Føroya Sparikassa felagið Kaup-

thing Føroyar Virðisbrævameklarafelag Pf. Hesin fíggjarstovnur hevur givið ráð og handlað við virðisbrøvum fyri kundarnar.

Føroya Sparikassi er ikki uppi í hesi fyrirøku longur. Fyri fáum døgum síðani keypti Kaupthing Bank hf. tey 49% av partapeninginum, sum Sparikassin átti, og nú eigur Kaupthing sostatt allan fíggjarstovnin. Sagt verður, at Kaupthing í Føroyum ætlar hereftir í størri mun enn higartil at bjóða føroyskum vinnulívi bankatænastur.

Samstundis keypti Sparikassin partin hjá Kaupthing í Kaupthing Bank A/S í Danmark. Sparikassin seldi síni partabrøv í Kaupthing Búnaðarbanka fyri 173 mió.kr. Vinningurin uppá partabrøvini var 132 mió.kr, harav 79 mió.kr. eru inntøkufórdar í ár, stendur á heimasíðuni hjá Sparikassanum.

Har verður eisini greitt frá, at hesin danski bankin hevði pr. 30. juni 2004 ein javna uppá 1.032 mió.kr. Yvirkotið fyrra hálvár í ár var 7,3 mió.kr. og eginognin 128 mió.kr.

Tað ljóðar alt so væl og er vónandi eisini í lagi. Persónliga kann eg ikki lata vera við at kenna eitt sindur av skriða um kroppin, tá føroyskar fyrirtøkur fara út í verðina at spæla stórar. Eisini enn færri dømi eru um, at tað hevur ikki gingist so væl. Skriðin minskar ikki, tá eg hugsu um, at vit hava fyrri ikki so mongum árum síðani upplivað í Føroyum, at bankar hava selt og keypt partabrøv sínámillum. Við heldur vánaligum avleiðingum.

Altjóða Kaupthing

Virksemið, sum Kaupthing hevur í Føroyum, er bara ein evarska lítil partur av virkseminum hjá hesari fyrirøku. Íslendski Kaupthing-banki varð stovnaður í 1982. Tað vóru 7 einstaklingar, teirra millum ein altingsmaður og ein profess-

ari á Háskóla Íslands, sum stovnaðu eina lítla fíggjarfyrirøku við 4-5 starvsfólkum, sum keypti og seldi lánsbrøv og annað. Nøvn á stovnarunum havi eg ikki fingið, men teir eru eisini allir keyptir út síðani.

Fyrirtøkan fór at vaksa fyrst í 1990-árunum, og nýggj fólk komu inn. Í 2003 varð Kaupthing-bankin lagdur saman við Búnaðarbankanum, sum varð stovnaður í 1930-árunum, og tá gjørdist Kaupthing nógv tann størsti av sínum slag í Íslandi. Eftir fáum árum er Kaupthing Búnaðarbankin vorðin størsti banki í Íslandi og hevur breitt virkseimi sítt til onnur lond, serliga Norðurlond, men eisini suðuri á evropeiska meginlandinum, í Bretlandi og USA. Í dag eru 20 stórir partaeigarar í Kaupthing og haraftrat nógvir smáir. Triggir teir størstu eru: Meidur ehf (16,98 % av partapeninginum), Eglá hf (10,88 %) og Arion hf.

Kaupthing hevur skrivstovur í New York, London, Danmark, Føroyum, Finnlandi, Noregi, Svøríki, Luxemburg og Sveits. Tilsamans arbeiða 1600 fólk hjá bankanum. Bankin telist millum 8 teir størstu í Norðurlondum.

Konsernsjefur í Kaupthing er Hreidar Már Sigurðsson. Hann sigur, at skuldi virkseimið hjá bankanum økjast var neyðugt at fara út um landamark.

Tá árið 2002 er undantikið er BTÚ (Brutto Tjóðar Úrtøkan) í Íslandi vaksin 5% tey seinastu árin. Fiskivinnan hevur havt trupulleikar, og vøxturin kemst tí serliga av framgongd í ferðavinnuni og fíggjarvinnuni. Sambært Financial Times er marknaðarvirðið hjá Kaupthing í dag 3,1 mia. evrur, sum svarar til 23 mia.kr. í okkara peningi. Teir seinastu 18 mánaðirnar er virðið á virðisbrævamarknaðinum økt 400%. Ognirnar eru um 130 mia.kr. og yvirkotið 9

teir fyrstu mánaðirnar í 2004 var umleið 1 mia.kr. Tað er ein vøxtur uppá 130,5% sammett við sama tíðarskeið í fjør.

Í áttati- og nítiárunum liberaliseraði íslenska stjórnin so við og við fíggjarheimin, og tað skapti grundarlag fyri tí økta virkseminum hjá Kaupthing. Hreidar Már Sigurðsson sigur, at í sambandi við liberaliseringina hendi eitt ættarliðsskipti í vinnuni. Tað nýggja ættarliðið fekk sær útbúgving uttanlands, og tí hevur borið so væl til hjá Kaupthing at víðka virkseimi víða um lond.

Nevndarformaður í Kaupthing bankanum er Sigurður Einarsson. Hann ferðast 200 dagar um árið, og fyrri at hava tað lættari at røkka norðurlenskar og evropeiskar høvuðsstaðir, flutti hann herfyri til London at búgva. Hann roknar við at vera nógv færri dagar burturstaddur nú.

Pápin var sendiharri í Danmark, og tí var lagamanni hjá Sigurði at lesa til cand. polit. á universitetinum í Keypmannahavn. Hann hevði framíhjástarv í Den Danske Bank, meðan hann las, og tá hann var liðugur, fekk hann fulltrúastarv har.

Eftir 9 árum vendi hann heimaftur, fekk starv í einum lítlum banka fyrst og